

**TAMPEREEN KESKUSTA 2040
KEHITTÄMISOHJELMA 2023–2040**

LIITTEET

Tampereen kaupunginhallitus 29.5.2023

LIITEOSA, SISÄLLYS

1. Kärkihankekokonaisuudet, kartta ja luettelot
2. Keskustan seurantajärjestelmä, seuranta ja ennakointi
3. Katukartta 2023
4. Orthoilmakuva 2022
5. Virastokartta ja maanomistus 2023
6. Tärkeitä taustoja ja lähteitä
7. Valmisteluprosessi ja lisätietoja

ERILLISET LIITTEET, SELVITYKSET

1. Tampereen keskustan elinvoimaluku 2023 (EKK), Salokorpi Oy.
2. Tampereen keskustan elävyysindeksi 2023, Nortecon Oy.

Koko keskustaa
koskevat
kehittämishankkeet:

KESKUSTAN KÄRKIHANKEKOKONAISUUDET 2023–2040

TAMPEREEN KESKUSTA 2040.
TAMPEREEN KESKUSTAN KEHITTÄMISOHJELMA 2023–2040
TAMPEREEN KAUPUNGINHALLITUS 29.5.2023.

KÄRKIHANKEKOKONAISUUDET

Tampereen keskusta 2040. Tampereen keskustan kehittämissuunnitelma 2023–2040. Kärkihankkeet Tampereen kaupunginhallitus 29.5.2023																	
Hankkeen nimi	Hankkeen vaiheet ja suunniteltu aikataulu								Teemat								
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030–2040	Teema 1 Liikenne ja liikuminen	Teema 2 Rakentaminen ja arkkitehtuuri	Teema 3 Puistot ja kaupunkikukat	Teema 4 Kaupunkikulttuuri, tapahtumat ja markkaisu	Teema 5 Asuminen ja elämäntapa	Teema 6 Elinkeino- ja osaaminen			
	Suunnittelu Toteutus Suunniteltu ja toteutus Tutkimus/Kehitys/Ohjelma/Strategia								Priorisoitavat osahankkeet 2023-2030								
									Yhteensovituksen ja ennakkoinnin tarpeet 2023-2030/40.								
									Toteutuneet merkittävät osahankkeet noin 2010-2023								
1 Tampereen asemanseudun ja kannen alue	S	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST	X	X	X	X	X	X	Tampereen henkilöratapiha ja Itsenäisyydenkadun alikulkusilta sekä 4 ratasiltaa. Kansi 2 / Pohjoiskansi ja asemakeskus I-vaihe.	Yhteensovituksen ja ennakkoinnin tarpeet 2023-2030/40. Etelän laajenemissuunta. Maanpäällisten osien yhteensovitus maanalaiseen Hämpin parkin laajennukseen ja louhintatytön jatkokohdyntäminen.	Arena ja kannen ensimmäinen vaihe.
2 Maanalaisten pysäköintiverkosto ja ajoyhteydet sekä muut julkiset rakenteelliset auto- ja pyöräpysäköintilaitokset	S	ST	ST	T	T	T	T	T	X	X	X	X	X	X	P-Hämpin laajennus. Kunkun parkki ja Amuritunneli. Viinikanlahden pysäköintilaitokset. Tammelan toriparkki. Pyöräpysäköinti. Älykkään pysäköinnin digitaaliset mahdollisuudet Smart Park Tampere.	Keskustan liikennejärjestelmä. Yhteensovitus aikataulu ja massatasapaino: Hämpin parkin laajennus+Tammelan toriparkki/ Viinikanlahden täytöt. Liityntäpysäköinnin mahdollisuudet keskustan ulkopuolella.	P-Hämpi. Pysäköintilaitosten digitaaliset opasteet ja operointijärjestelmät. Kunkun parkin ja Amuritunnelin suunnitelmat. Tammelan toriparkin esiselvitykset.
3 Tammerkosken ja keskustan sillat ja rantareitit	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST	X		X	X			Tammerkosken sillat ja reitit. Takonraitti ja Ratinan suvannon uudet ja parannettavat reitit. Viinikanlahden sillat ja rantareitit. Särkänniemen silta ja rantareitit. Ranta- Tampellan kävelysillat. Radan ylittävät yhteydet Kannen alueella.	Yhteensovitus Suvannon itärannan raitti ja Viinikanlahden sillat. Hatanpään valtatie ratikkasilta ja Viinikanojan siirto ja rantareitit	Laukonsilta. Palatsinraitti. Ratinan tunneli ja Ratinanrannan reitit. Hämeensillan ja Näsin siitöjen alitukset. Vapriikinraitti. Ranta-Tampellan rantareitit. Näsin puistosilta.
4 Keskustakatuja ja -kehän saneeraukset	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST	X	X	X	X	X	X	Kaupallisen ydinkeskustan asiointikatut. Kävelykatujen jatkeet. Joukkoliikenteen kadut.	Rautatienkatu / Ratapihankatu ja kehän toimivuus.	Rantatunneli. Ratapihankatu. Näsin siltaratkaisu. Kytälän katusaneeraukset. Rongan alkuku. Tuomiokirkonkatu. Hämeenkatu ja muut raitiotiekadut. Kävelyn ja pyöräilyn opastusjärjestelmä.
5 Raitiotie ja joukkoliikenneterminaalit	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST	X	X	X	X	X	X	Raitiotien Pirkkalan haara Hatanpään valtatie. Joukkoliikenteen terminaalien periaate- ja sijaintiratkaisut.	Joukkoliikennejärjestelmä. Valtakunnallinen raideliikenne. Kansainvälinen lentoliikenne. Lailva- ja vesibussiliikenne. Matkakeitujen sujuvuus.	Hämeenkadun joukkoliikennekatu. Raitiotie TAYS-Sorinaukio ja Hervanta Pyynikintori.
6 Etelän laajenemissuunnan liikennetarvaisuudet	S	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST	X	X	X	X	X	X	Ratasliitöjen, Tampereen valtatie ja Viinikan liikennealue.	Etelän suunnan liikenneverkko ja maankäytön muutokset. Sisäntulo- ja kehäylyt. Viinikanojan siirto. Järjestelyratapihan tulevaisuus.	Viinikan liikenneympäristön kunnostukset.
7 Särkänniemen tapahtuma-alue	ST	ST	ST	T	T	T	T	T	X	X	X	X	X	X	Särkänniemi ja satama-alueen peruskorjaus sekä kehittäminen. Rantareitti Finlayson-Mustalahdi-Särkänniemi sekä kävely-yhteys Hämeenpuisto-Särkänniemi. Paasikivenkatu. Särkänniemen monitoimihalli.	Sillat, ratikka ja jalankulun, pyöräilyn ja joukkoliikenteen yhteydet keskustaan. Amuritunneli ja Kunkun parkki. Mustalahden laiva- ja muu vesiliikenne.	Särkänniemen tapahtumaranta.
8 Viinikanlahti	S	S	S	T	T	T	T	T	X	X	X	X	X	X	Asemakaavaehdotus ja lainvoimaisuus. Vesi- ja ympäristöluvat. Jätevedenpuhdistamon purku. Ympäristökunnostukset. Rantatäytöt. Koulu/päiväkoti/liikuntahalli. Pysäköintilaitokset. Satama. Soutu- ja melontakeskus. Uimaranta ja rantapuistot. Vesistöillat. Tontinluovutukset ja toteutus kortteleittain.	Yhteensovitus asemakaava/vesilupa. Raitiotien Pirkkalan haara. Rantatäytöjen kestävä massanhankinta ja aikataulutus. Ympäristökunnostukset ja Viinikanojan siirto. Järvi- ja vesistövirikistys. Kansallinen kaupunkipuisto.	Kansainvälinen ideakipailu. Koordinoitu yleissuunnittelu kaupunki/infra/ympäristö. Selvitykset. Asemakaava- ja ympäristöselvitykset. Tietomallinnus ja mallintava suunnittelu. Pumpaamorakennus, siirtoviemärit. Väliaikainen maisemointi.
9 Ratinan suvannon ja Tampereen stadionin alue		S	S	T	T	T	T		X	X	X	X	X	X	Suvannon itärannan jk/pp-raitti. Vuolteensilta. Ratinan stadionin ja niemen kehitys.	Viinikanlahden liikennetarvaisuudet ja -vaikutukset. Ratinan suvannon raitti ja sillat. Ratinan stadionin kunnostustarpeet	Laukonsilta. Vuolteentori. Kuuma. Ratinan kauppakeskus. Stadionin ja Ratinan kauppakeskuksen välinen jk pp -raitti. Jk/pp-tunneli.
10 Museohankkeet (Taidemuseo ja Sara Hildénin taidemuseo)	S	S	S	ST	T	T	T			X	X	X			Toteutuksen edellytyksenä alueiden asemakaavamuutokset. Taidemuseohankkeen täydennysrakentamismahdollisuuden tutkiminen.	Kulttuurikehä. Kansallinen kaupunkipuisto. Finlaysonin alueen kehitys.	Taidemuseon laajennuksen suunnittelukipailu. Sara Hildénin taidemuseon kansainvälinen suunnittelukipailu.
11 Amurin ja Tammelan täydennysrakentaminen	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST	X	X	X	X	X	X	Pyynikintorin ympäristö ja Amurin yksityiset täydennysrakentamishankkeet. Tammelan tori/ toriparkki/torikorttelit, viher- ja liikenne- ja pysäköintisuunnitelmien toteutus, yksityisen täydennysrakentamisen hankkeet ja yhteishankkeiden edistäminen.	Maapolitiikan linjaukset ja kannustimet. Pysäköintipolitiikka ja -järjestelmä. Asuntokokojen ohjaus myös perheasuntoihin. Amurissa länsikeskustan visioityö, Amuritunneli ja keskitetyt pysäköintiratkaisut. Tammelan pysäköintijärjestelmä ja toriparkki.	Amurin yleissuunnitelma. Tammelan yleissuunnitelma, korttelisuunnitelmat, infratarkastelut, liikenneverkko-suunnitelma, viherverkko-suunnitelma ja pilotit, energiaselvitykset ja -hankkeet, 3D-virtuaalimalli verkkopalveluna, yhteistyöryhmä ja taloyhtiöyhteistyö, väliaikaiset torilavat, Tammelan stadion, lukuisat yksityiset asemakaavat, Tavara-asema.
12 Nalkalan ja Eteläpuiston alue		S	S	S	ST	T	T	T	X	X	X	X	X	X	Asemakaavamuutoksen laatiminen.	Länsikeskustan visioityö. Kansallinen kaupunkipuisto.	Eteläpuiston koulu ja päiväkotit.

13	Sorin alue ja etelän kasvusuunta	S	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST	x	x	x	x	x	Sorin aukio. Sorin alueen täydennysrakentamisen asemakaava. Linja-autoaseman kortteli.	Kannen alue. Viinikanlahden alue. Ratinan alue. Pitkällä aikavälillä Hatanpään alueen ja Viinikan järjestelyratapihan mahdolliset	Raitiotien pääteyppäsiikki Sorin aukio.	
14	Ranta-alueiden kehittäminen	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST	x	x	x	x	x	Ratinan suvanto. Laukontori. Viinikanlahti. Mältinranta. Mustalahdi. Särkänniemi. Viinikanoja.	Satamat ja vesiliikenne Rantavyöhykkeiden palvelut. Järvimatkat. Vesistövirikistys. Saavutettavuus. Kävelyn ja pyöräilyn reittihierarkia liikennejärjestelmässä. Sillat.	Vuolteentori. Mokkaupisto. Ranta-Tampellan rannat. Ratinanrannan rannat Viinikanlahden asemakaavaluonnos.	
15	Kansallinen kaupunkipuisto	S	S	S	T	T	T	T			x	x	x	x	x	Ympäristöministeriön päätökset. Opastus. Markkinointi.	Ympäristön ja arkkitehtuurin laatu. Keskustan ja ympäröivien alueiden rajapinta. Kulttuuriympäristö, maisema, viherympäristö.	Yleis- ja asemakaavat, joissa ennakoitu kansallinen kaupunkipuiston sisältö.	
16	Torien ja aukoiden toiminnallinen ja fyysinen ympäristön kehittäminen	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST				x	x	Tammela- ja Asema-aukio. Tullin aukiot. Viinikanlahden aukio.	Torikauppa. Markkinat. Tapahtumat. Maanalainen pysäköinti. Liikenne ja saavutettavuus. Kaupunkikuvaa. Kaupunkivalaistus ja julkinen taide.	Vuolteentori. Sorin aukion järjestelyt, raitiotie. Morkun aukio. Paltsun aukio.		
17	Viinikanojan siirto ja kunnostus	S	S	ST	ST	ST	ST	ST	ST		x		x			Saastuneiden vesi- ja maa-alueiden puhdistus. Vesistö- ja ympäristökunnostus. Jk/pp-reiitit.	Hatanpään valtatie raitiotiesillan ja rautatiesiltojen uusiminen. Viherympäristön ekologinen jatkuvuus. Kansallinen kaupunkipuisto. Liittyminen Viinikanlahden ja Ratinanrannan alueisiin.	Viinikanojan yläjuoksun kunnostukset. Viinikanlahden asemakaavaluonnos.	
18	Keskusta-alueen järvi- ja luontoelämyspalvelujen kehittäminen	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST		x		x	x		Näsijärven ja Pyhäjärven järvimatkat ja vesistövirikistys. Viinikanlahden satama, sou- ja melontakeskus ja uimaranta. Mustalahden, Naistenlahden ja Santalahden satamat palveluineen. Talviajan jääreitit. Metsäalueiden saavutettavuus Pyyikki ja Kauppi-Niihama.	Yhteistyö Visit Tampere ja matkailun alueelliset ja valtakunnalliset toimijat. Kansainvälinen matkailu ja markkinointi. Yhteistyö alueelliset retkeilyalueet ja kansallispuistot.	Kansallinen kaupunkipuisto vireillä. Järvi- ja luontomatkaillen suuntaviivat. Vapriikinraitti. Näsin puistosilta. Ranta-Tampellan rannat. Keskustan läheiset luonto- ja vesistövirikistysten tukikohdat ja reitit Näsijärven puolella.	
19	Kulttuurikehän ja muut uudet markkinointikonseptit	S	S	ST	ST	ST	ST	ST	ST				x		x	Kulttuurikehän fyysinen ja digitaalinen toteutus.	Läntisen keskustan visiotyö. Talvikaupunkiohjelma. Valoviikkojen kehitys.	Rahoitushakemuksen toteutus. Talvikaupunkiohjelman käynnistyminen.	
20	Tilojen ja alueiden väliaikaiskäytön lisääminen	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST					x		Särkänniemen tapahtumamarran käyttöönotto. Lupaprosessien helpottaminen.	Talvikaupunkiohjelma. Valoviikkojen kehitys. Elämystalouden kehitysohjelma. Lupaprosessien helpottaminen.	Hämeenkadun joukkoliikennekokeilu. Ratikkakahvila. Keskustorin kesäkeidas ja Joulutori. Frencellinaukion tapahtumakäyttö. Kesäkadut. Hämeenkadun ja Tammerkosken valaistuksen mukautuminen kaupungin tapahtumiin. Kuninkaankatu/Tuomiokirkonkatu/Aleksis Kiven katu. Tammela- ja Asema-aukion väliaikainen lava. Eteläpuiston kahvila ja alueen liikunta-aktiiviteetit. Väliaikainen P-Ratapuhankatu. Viinikanlahden siirtoviemäreiden väliaikainen maisemointi. Veturitali Arenan vierailijakeskuksena. Käsikatso- ja fanialueet.	
21	Tullin alueen kehittäminen	S	S	ST	ST	ST	ST	ST	ST				x		x	Tullikamarin perusparannus. Tullikamarinaukio, Pinninkadun pyöräilyolosuhteen parantaminen / Pysäköintilaitoksen ajoyhteys.	Yhteydet kannen alueelle.	Tullin alueen yleissuunnitelma. Tulli Team. Tullikamarin aukion suunnittelukilpailu. Tullintorin kauppakeskuksen remontti.	
22	Kaupungin omien tapahtuma- ja elävöittämissuunnitelmien kehittäminen, sis. talvikaupunkiohjelman ja kesäkadut.	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST				x	x		Talvikaupunkiohjelma, kaupunkikehittämisen nopeat toimenpiteet, elämystalouden kehitysohjelma, Valoviikkojen kehitys. Tapahtumatoiminnan sujuvoittaminen. Keskustan taide-, valaistus- ja äänimaailman kokonaisuudet.	Julkisten kaupunkitilojen laatu ja toiminnallisuus. Kaupunkikulttuuri. Tapahtumatuotanto. Paikkojen ominaisuudet. Yhteisöllisyys. Ikä- ja sosiaaliryhmät. Aasukkaat, vierailijat, matkailijat, yritykset, kiinteistöjen omistajat. Veto- ja pitovoima. Ranta-alueet ja järvi- ja järvimaisemat.	Valoviikkojen uudistaminen. Tammerkosken valaistuksen uudistaminen. Eteläpuiston tapahtumatoiminnan aktivointi. Väliaikaisen tapahtumarakenteiden hankinta. Kesäkatukokeilu ja Keskustorin kesäkeidas.	
23	Keskustan täydennysrakentaminen	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST		x			x	x	Asemaseudun ja Arenan kehittämisyöhyke. Viinikanlahti. Yksityinen täydennysrakentaminen. Virastokorttelit.	Maapolitiikan linjaukset ja kannustimet. Pysäköintipolitiikka ja -järjestelmä. Liikenteen ja pysäköinnin toimivuus.	Ratinanranta, Ratina, Ranta-Tampella. Viinikanlahden asemakaavaluonnos. Yksityiset rakennus hankkeet ja yksittäiset asemakaavat erityisesti Tammela.	
24	Älykaupunki	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST		x	x		x	x	Kaupunkimalliyhdistelmän ja tietomallinnuksen ja havainnollistamisen kehittäminen. Keskustan suunnitelmien ja yhdistelmäkaupunkimallin ja 3D-tulostetun pienoismallin 2040 vuosipäivitykset. Keskustan seuranta- ja järjestelmän vuosipäivitykset ja kehittäminen. Yhteiskuntataloudellisten vaikutusten arviointi.	Tiedolla johtaminen. Tekoälyn hyödyntäminen. Digitaalisaatio. Yliopisto- ja yritys-yhteistyö. Elinkeino- ja liiketoimintatutkimus.	Keskustan seuranta- ja järjestelmä ja verkkopalvelu. Keskustan suunnitelmien 2030 yhdistelmämalli 3D sekä havainnollistukset kuvina, videoina ja 3D-tulostetuna pienoismallina 1:1000. Galleria Nottbeckin virtuaaliluola. Keskustorin virtuaalinen historiamallinnus ja opastus. Tammelan virtuaalimalli ja sen päivitettävä verkkopalvelu. Viinikanlahden kansainvälisen kilpailun digitaalinen järjestelmä, weup-karttapalvelu ja tietomalliyhteistyö. Tammela- ja Keskustorin maastokäytöt. Keskustan elävöityssuunnitelma. Kaupunki- ja tapahtumavallisuuteen liittyvät kamera- ja tapahtumaopastusjärjestelmät, SURE-hanke.	
25	Lasten ja nuorten keskusta	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST	ST		x		x	x	x	Lasten ja nuorten keskusta-vision määrittely ja huomiointi eri hankkeissa.	Asuntojakaumat eri hankealueilla. Koulut ja päiväkodit. Turvallisuus. Kulttuuri ja liikunta.	Tampere Junior -kehitysohjelma ja sen tulokset keskustan osalta.	
26	Asuntokannan tilannekuva ja uudet asuinalueet	S	S	ST	ST	ST	ST	ST	ST				x		x	Asuntokannan tilannekuva ja uusien alueiden profiilit.	Asuntojakaumat eri hankealueilla. Kaupunkiasumisen ja kaupunkimaisen elämäntavan mahdollisuudet. Maapolitiikka. Rakentamisen ohjaus.	Ratinanranta, Ranta-Tampella. Viinikanlahden asemakaavaluonnos. Yksityiset rakennushankkeet ja yksittäiset asemakaavat erityisesti Tammela.	
27	Keskustan elinkeinovisio	S	S	ST	ST	ST	ST	ST	ST				x		x	Elinkeinovisio määrittely ja hankinta.	Kaupungin strategia ja palvelualueiden toimintalinjat. Kolmikantayhteistyö. Sijainti- ja saavutettavuustekijät. Digitaalisaatio. Etätö. Muuttuva työelämä ja tilankäyttö. Maankäyttö, kaavoitus ja rakennuskanta. Kaupunkiseutu ja maakunta.	Kaupungin strategia ja palvelualueiden toimintalinjat. Kolmikantayhteistyö. Sijainti- ja saavutettavuustekijät. Digitaalisaatio. Etätö. Muuttuva työelämä ja tilankäyttö. Maankäyttö, kaavoitus ja rakennuskanta. Kaupunkiseutu ja maakunta.	Tampereen kaupunkiseudun elinkeinovisio 2025.
28	Yliopistokampus ja Sairaalaankadun alue	S	S	ST	ST	ST	ST	ST	ST		x	x	x		x	Alueen hankekehitystyön aloittaminen.	Tullin alueen kehitys. Opiskelija-asuminen.	Tampereen kaupungin, yliopiston ja ammattikorkeakoulun välinen kumppanuussopimus 2020.	
29	Kauppahallin korttelin kehitys	S	S	ST	T	T							x	x	x	Kauppahallin perusparannus ja konseptin kehittäminen.	Länsikeskustan visiotyö. Kunkun parkki. Keskustan kaupallisten korttelien kehittäminen. Kulttuurikehän.	Kauppahallin ja korttelin opasteet ja markkinointikampanjat. Keskustorin visiotyö.	
30	Haarlan alueen ja Tipotien ympäristön kehitys	S	S	ST	ST	ST	ST	T	T				x		x	Alueen hankekehitystyön aloittaminen.	Santalalahden alueen täydennysrakentaminen.	Tipotien terveysasema. Santalahden asemakaava. Santalahden rantapuisto. Raitiotien vaihe 2.	
31	Kolmikantayhteistyön kehitys	S	S	S	S	S	S	S	S				x		x	Kolmikantasopimuksen päivitys.	Tampere Tunnetuksi ry. EKK ry. Elinkeinovisiotyö.	Valoviikkojen uudistaminen. Kesäkadut. Kuninkaankatu. Molinin tontin kahvila. Ratikkakahvila. Kampanjoita. Tapahtumia. Viestintää.	

KESKUSTAN SEURANTAJÄRJESTELMÄ, SEURANTA JA ENNAKOINTI

Keskustan toteutunutta kaupunkikehitystä seurataan kehittämissuunnitelmaa varten tilasto- ja paikkatietojen avulla, jotka on julkaistu kaupungin verkkosivulla. Keskustan seurantajärjestelmän tietoja päivitetään vähintään kerran vuodessa. Keskustan kehittymisen seurantatiedot ovat pohja tulevan kehityksen ennakkoinnille. Tampereen keskusta 2040 kehittämissuunnitelmassa on käytetty uusimpia keuhällä 2023 saatavilla olevia tietoja.

[tampere.fi/viidentahdenkeskusta](https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiaNzdmMzBiODctN2YwOS00MDZkLTk4YVYtOGM3MzlyOGQzZjc2IiwidCI6ImRkZTVkYzEyLWJkM2MtNGMwNi04NWNjLTM0MzYxZWZlOWFkNCIsImMiOiJ9)

<https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiaNzdmMzBiODctN2YwOS00MDZkLTk4YVYtOGM3MzlyOGQzZjc2IiwidCI6ImRkZTVkYzEyLWJkM2MtNGMwNi04NWNjLTM0MzYxZWZlOWFkNCIsImMiOiJ9>

KESKUSTAN KEHITYKSEN PÄÄINDIKAATTORIT

Kaupunkikeskustan strategista kehitystä seurataan kolmella pääindikaattorilla, joita verrataan määrällisiin tavoitelukuihin. Tärkeimpiä seurattavia tunnuslukuja ovat keskustan **asukasluku** eli väestön määrä ja **työpakkojen määrä**. Kolmas pääindikaattori on keskustan kaupallista tilaa kuvaava **elinvoimaluku**.

Vuosien 2015 ja 2018 kehittämissuunnitelmissa väestö- ja työpaikkatavoitteet vuoteen 2030 olivat samat kuin keskustan strategisessa osayleiskaavassa 2015/16 esitetyt asemakaavallisen valmiuden tavoitteet:

- väestötavoite asemakaavallisena valmiutena: 55 000 asukasta
- työpaikkatavoite asemakaavallisena valmiutena: 55 000 työpaikkaa.

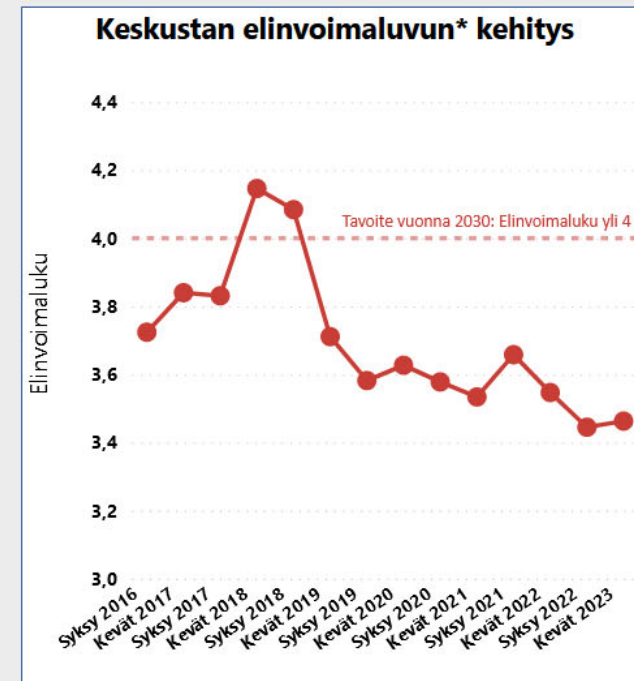
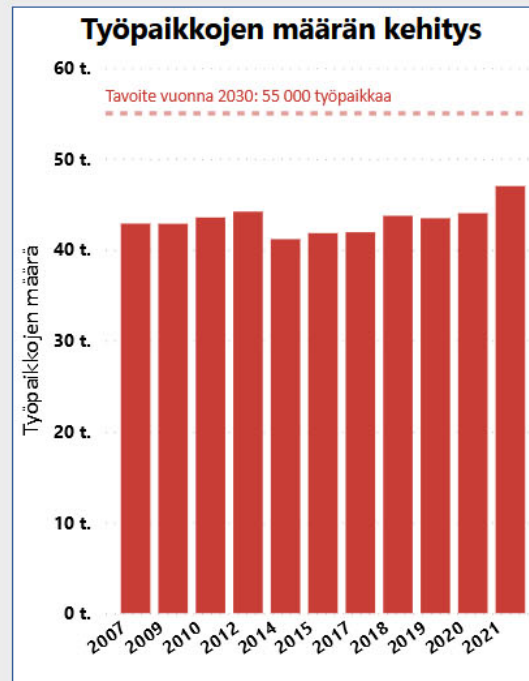
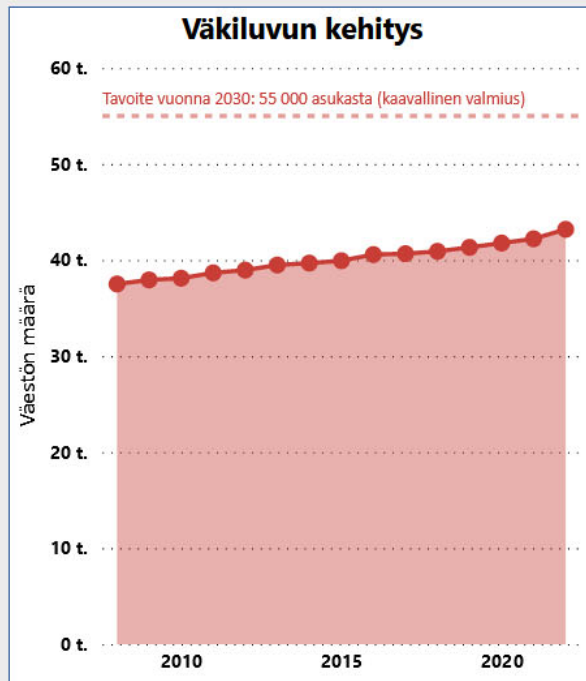
Asemakaavallinen valmius tarkoittaa, että lainvoimaisia asemakaavoja on keskustassa sellainen määrä, että niiden mukainen uudis- ja

lisärakentaminen mahdollistaisi väestö- ja työpaikkatavoitteen toteutumisen. Asemakaavojen volyymi muuttuu todelliseksi asukas- ja työpaikkaluvuiksi vasta viiveellä, sitten kun rakentaminen on toteutunut ja rakennukset otettu käyttöön. Arvioitu viive on 10 vuotta.

Vuonna 2023 tehtävässä keskustan kehittämissuunnitelman päivityksessä asukas- ja työpaikkatavoitteet vuodelle 2040 ilmaistaan määrällisinä asukas- ja työpaikkalukuina. Näin on otettu huomioon asemakaavojen toteutumiseen liittyvä kymmenen vuoden viive.

	Asukkaat (hlö)	Työpaikat (kpl)	Kaupallinen elinvoimaluku EKK
Toteutunut 2010	38 017	43 533	-
2015	39 929	41 812	-
2016	40 572	-	-
2017	40 661	41 911	3,84
2018	40 904	43 720	4,146
2019	41 318	43 448	3,711
2020	41 767	44 005	3,627
2021	42 211	46 991	3,534
2022	43 193	-	3,547
2023	-	-	3,463
Tavoite asemakaavallinen Kehittämissuunnitelma 2018 2030	55 000	55 000	> 4
Tavoite määrällinen Kehittämissuunnitelma 2023 2040	55 000	55 000	> 4

KESKUSTAN KEHITTÄMISOHJELMAN 2018-2030 PÄÄINDIKAATTORIT

* EKK ry:n menetelmän mukainen tunnusluku, joka kuvastaa kaupunkikeskustojen kaupallista elinvoimaisuutta. Laskentakaava elinvoimaluku = (kaupat+ravintolat-tyhjät liiketilat) x 1000 / asukasluku

SEURANNASTA ENNAKOINTIIN 2023-2040

Kehittämisohjelman kolme pääindikaattoria kuvaavat viime vuosina tapahtunutta strategista ja ison mittakaavan keskustakehitystä. Niiden ja seurantajärjestelmästä saatavien muiden tietojen pohjalta voidaan ennakoita ja tarvittaessa ohjata tulevaa kehitystä.

VÄESTÖ (ASUKASLUKU)

Keskustan väestökehitys on ollut varsin tasaista, mutta vuotuisia vaihteluita on. Vuosittainen vuotuinen kasvu ollut luokkaa muutama sata uutta asukasta vuodessa. Huippu oli vuoden 2022 miltei 1000 uutta asukasta keskusta. Tulevaisuuden ennakointiin on varsin hyvät lähtökohdat, sillä keskusta on vetovoimainen investointien, rakentamisen ja asumisen ympäristö. Kaupungilla on joitakin omia isoja uusia isoja asemakaavoja toteutumassa ja tulossa. Tämän lisäksi tarvitaan merkittävä määrä yksityistä asuntorakentamista, joka on saatu aktivoitua hyvään vauhtiin. Epävarmuustekijöitä ovat rakentamisen hinta, taloudelliset suhdanteet ja asuntomarkkinoiden kehitys. Seurantajärjestelmästä tulkittavien väestön ikärakennetta, asumista, asuntokantaa ja asuntotuotantoa koskevien tietojen pohjalta on tunnistettu tarve keskustan asuntokokojakauman ohjaamiselle siten, että uudisrakentaminen 2023–2040 tuottaa myös suuria ja erityisesti lapsiperheille sopivia asuntoja.

Vuoden 2040 väestötavoite 55 000 työpaikkaa saavutetaan, mikäli asukasluku kasvaa vuosina 2022–2040 keskimäärin +656 asukasta/vuosi.

TYÖPAIKAT (TYÖPAIKKOJEN MÄÄRÄ)

Keskustan työpaikkamäärien kehitys on ollut kokonaisuutena loivan nousujohteista mutta vaihtelevaa. Tilastotiedot saadaan valtakunnallisista

lähteistä vasta parin vuoden viiveellä, tilastointitavoissa eri vuosina voi olla pientä vaihtelua. Uusin luku on vuodelta 2021. Se on korkeampi kuin koskaan seuranta-aikana, alkaen vuodesta 2007. Erittäin merkittävä on vuosina 2020–2021 tapahtunut huima nousu, miltei 3000 uutta työpaikkaa. Koronapandemian ja muiden viimeaikaisten globaalien haasteiden vaikutukset työpaikkojen määrään eivät ole vielä lukuina tulkittavissa. Nähtäväksi jää, miten etätyön merkittävä yleistyminen ja digitalisaatio vaikuttavat keskustan työpaikkalukuihin. Keskustahakuisten toimitilojen työntekijäkohtaisen mitoituksen merkittävä pieneneminen on saattanut jo vaikuttaa ja saattaa jatkossakin vaikuttaa työpaikkojen määrään, kun samoissa tiloissa on aiempaa enemmän työntekijöitä. Kiinnostava seurattava on keskustatyöpaikkojen toimialakehitys sekä sijainti- ja saavutettavuustekijöiden arvostuksissa tapahtuva muutos. Seurantajärjestelmästä tulkittavien työpaikka-, työmatkatietojen pohjalta on tunnistettu tarve keskustan elinkeinoelämää koskevalle selvitykselle ja visiolle.

Vuoden 2040 tavoite 55 000 työpaikkaa saavutetaan, mikäli keskusta syntyy aikavälillä 2021–2040 keskimäärin +422 uutta työpaikkaa /vuosi.

KAUPALLINEN ELINVOIMALUKU (EKK)

Tampereen keskustan kaupallinen elinvoimaluku kuvastaa ydinkeskustan kivijalkaliikkeiden, tavaratalojen ja kauppakeskusten tilaa ja elinvoimaisuutta koko ostos- ja asiointikeskustaa kuvaavana kokonaisuutena. Valtakunnallisissa vertailuissa Tampereen keskusta on sijoittunut hyvin koko mittaushistorian ajan. Ratinan kauppakeskuksen valmistuttua vuonna 2018 elinvoimaluku oli hetkellisesti ylikorkealla, mutta palautui nopeasti normaalina pidettävälle tasolle. Koronapandemian ja ratikkatyömaiden aikana elinvoimaluvussa oli lievää hiipumaa, mutta huomattavasti vähemmän kuin maamme kaupunkikeskustoissa keskimäärin. Tampereen keskustan liike-elämä

kokonaisuutena selvisi vaikeista vuosista hyvin, erityisesti kun otetaan huomioon keväällä 2023 selvitetty matkapuhelindatapohjainen tieto siitä, että keskustakäyntien ja asiointien määrät eivät ole vielä läheskään palautuneet pandemiaa edeltävälle tasolle vertailuvuosina 2019 ja 2022. Elinvoimaluvun nousua yli tavoitellun arvon 4 voi pitää realistisena, mikäli keskustan asukasluku, työpaikkamäärät, matkailu- ja tapahtumatuotanto kasvavat oletetusti ja keskustan saavutettavuus paranee.

Vuodelle 2040 asetettu tavoite, elinvoimaluku yli 4, saavutetaan, mikäli vuosittaista nousua vuosina 2023–2040 on keskimäärin +0,032 yksikköä/vuosi.

MUITA TILASTOTIETOJA KESKUSTASTA

Pääindikaattoreiden lisäksi Keskustan seurantajärjestelmä sisältää muitakin strategisia seurantatietoja luotettavista tilastolähteistä. Tietoja on pääindikaattorien lisäksi mm. asumisesta, rakentamisesta ja liikkumisesta. Pääindikaattorien lisäksi nämäkin seurantatiedot auttavat ymmärtämään tähänastista kehitystä, kehityksen suuntaa ja näihin vaikuttaneita ilmiöitä.

Keskustan oman seurantajärjestelmän lisäksi kaupungin verkkosivulla on saatavilla koko joukko muuta, koko kaupunkia koskevaa tilasto- ja paikkatietoaineistoa, mutta nämä eivät ole saatavilla keskustan kehittämisohjelman mukaisella aluerajauksella.

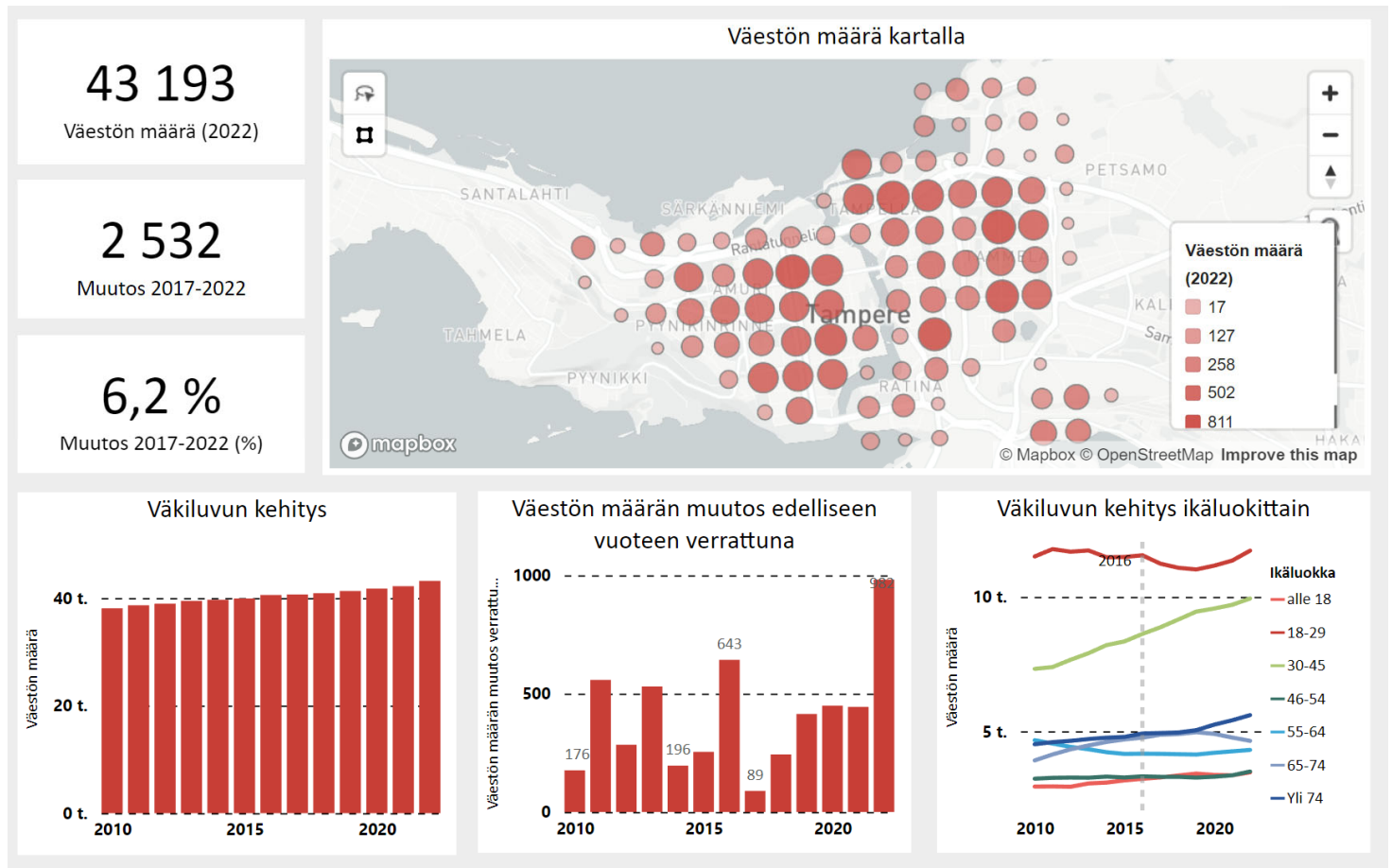
Kokonaisuutena ja erityisesti toisiinsa nähden ristiintulkittuina tilastolliset seurantatiedot ovat tärkeä pohja tulevan kehityksen ennakoinnille, tulevan kehityksen tavoitteille ja uusien keskustan kehittämissankkeiden ohjelmoinnille.

Seuraavilla sivuilla on kooste seurantajärjestelmän tärkeimmistä saatavilla olevista tilastotiedoista toukokuussa 2023. Monipuolisemmin aineistoja

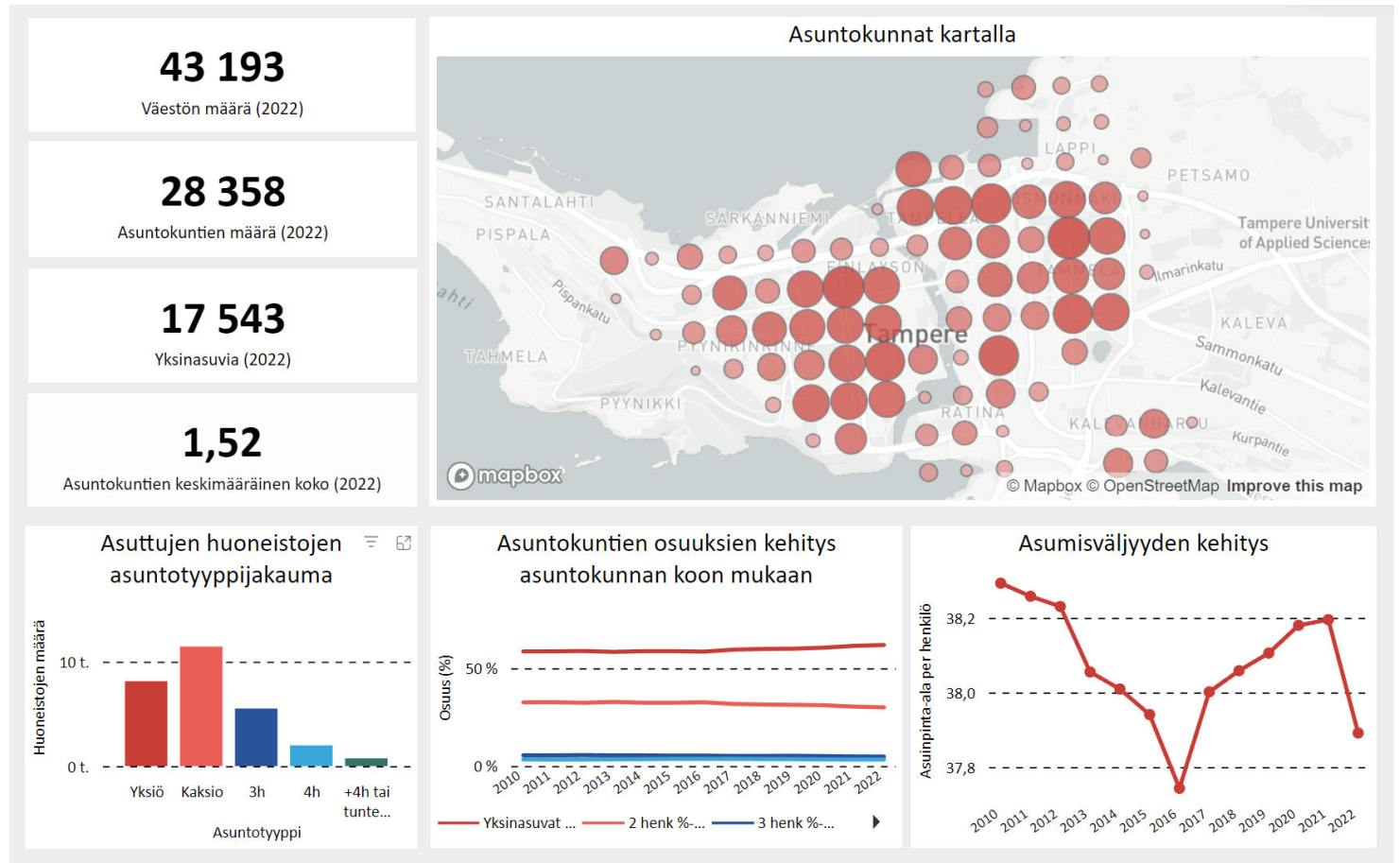
voi tarkastella verkkopalvelussa, jonne pääsee verkkosivulta [tampere.fi/viidentahdenkeskusta](https:// tampere.fi/viidentahdenkeskusta).

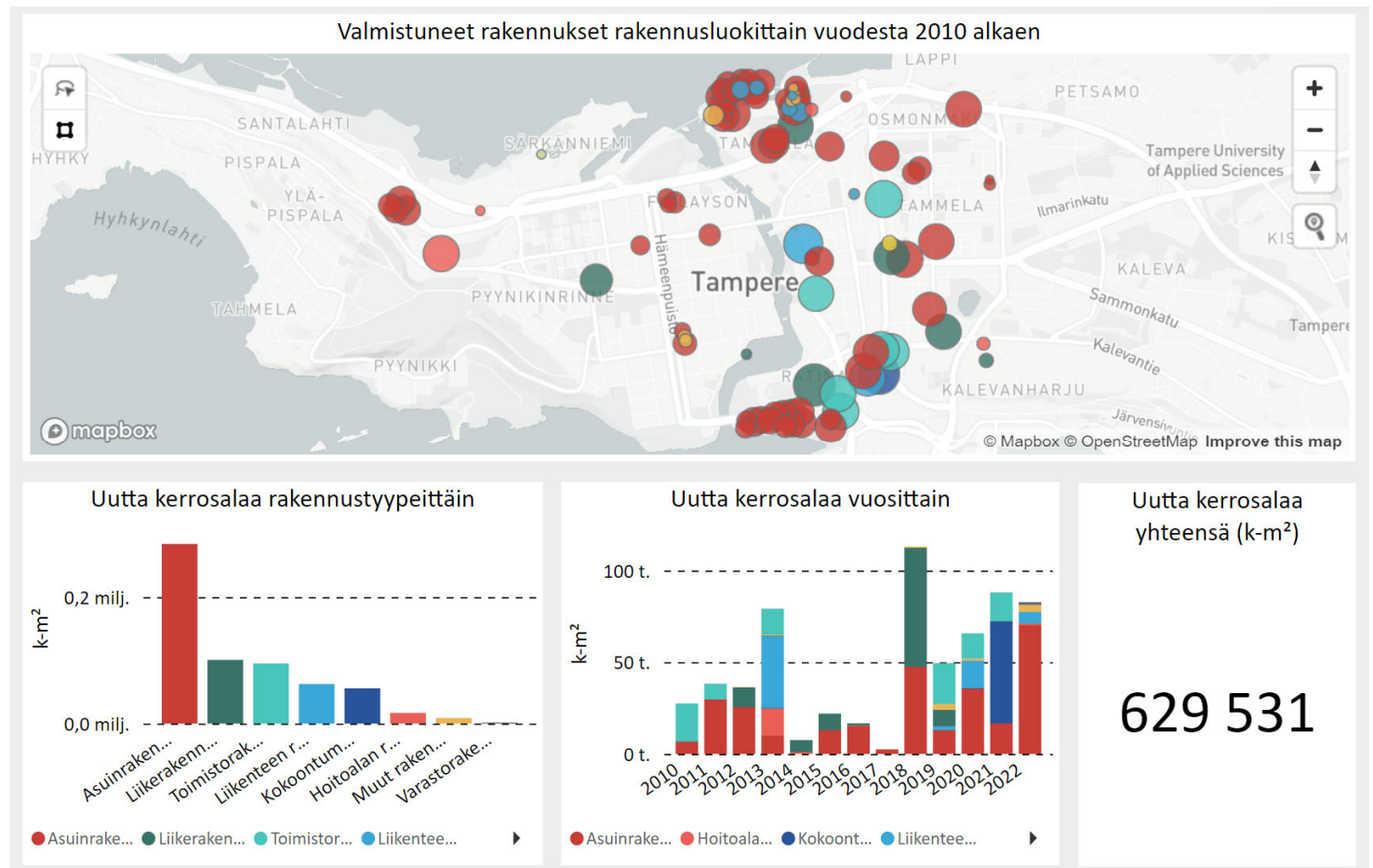
VÄESTÖ

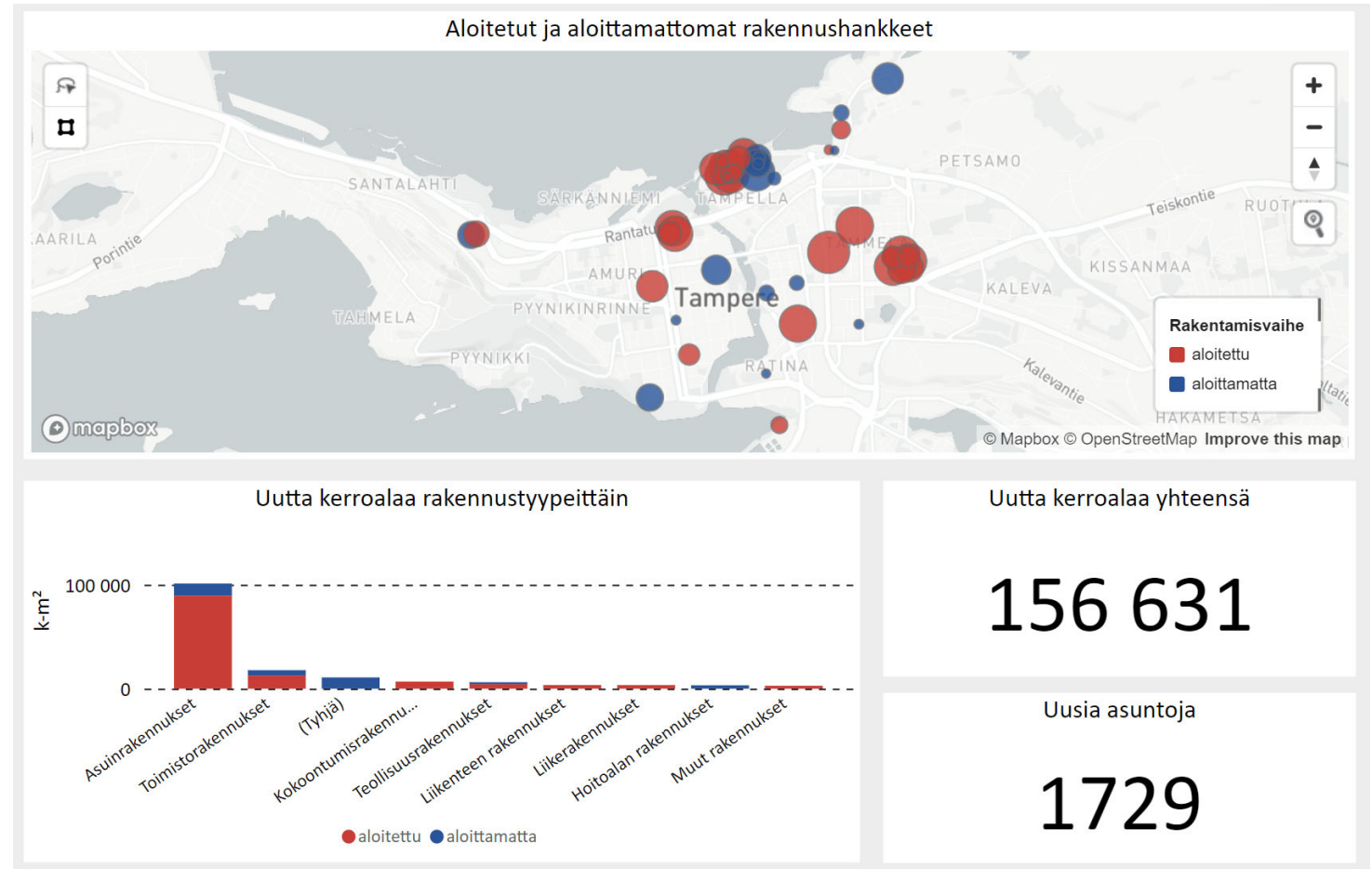
ASUMINEN

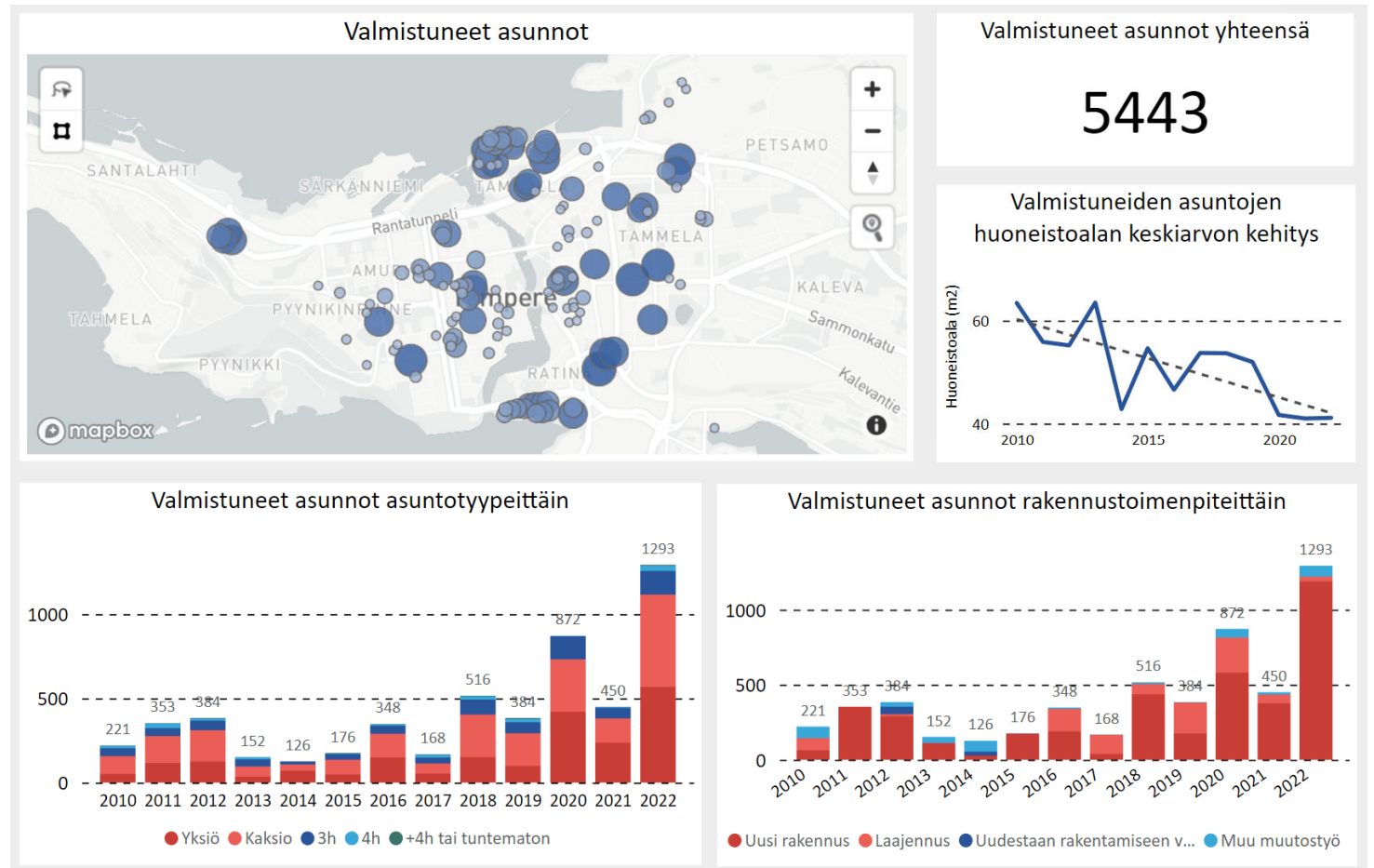
VIIME VUOSINA VALMISTUNEET RAKENNUSHANKKEET

ALOITETUT JA ALOITTAMATTOMAT RAKENNUSHANKKEET

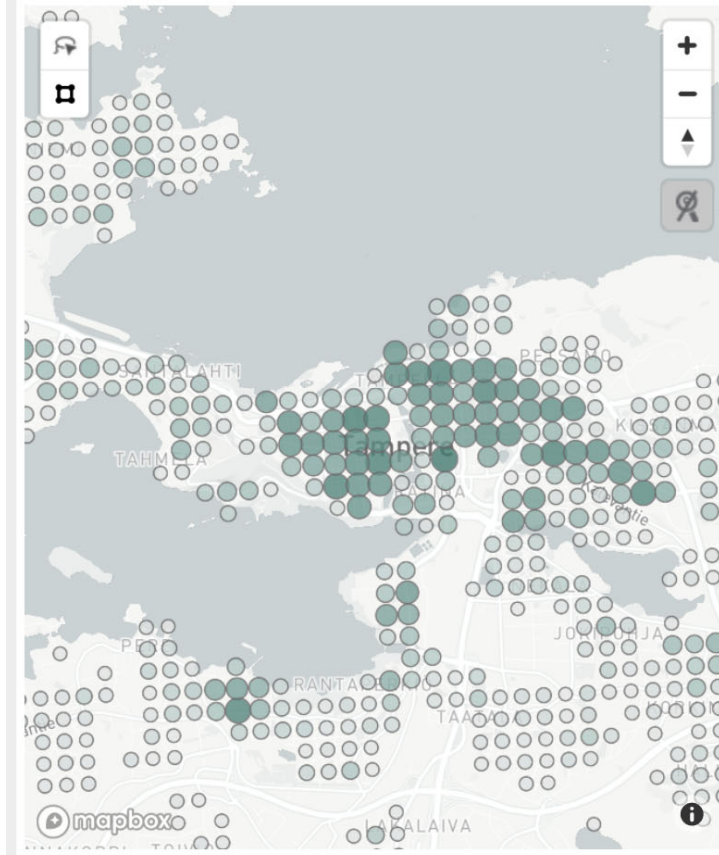

ASUNTORAKENTAMINEN

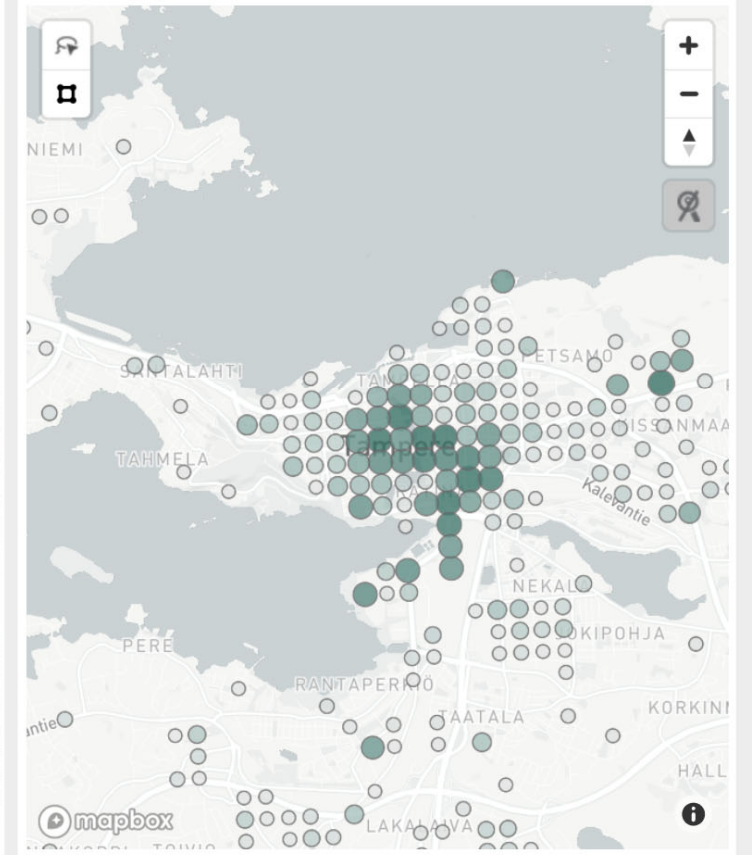

TYÖMATKAT

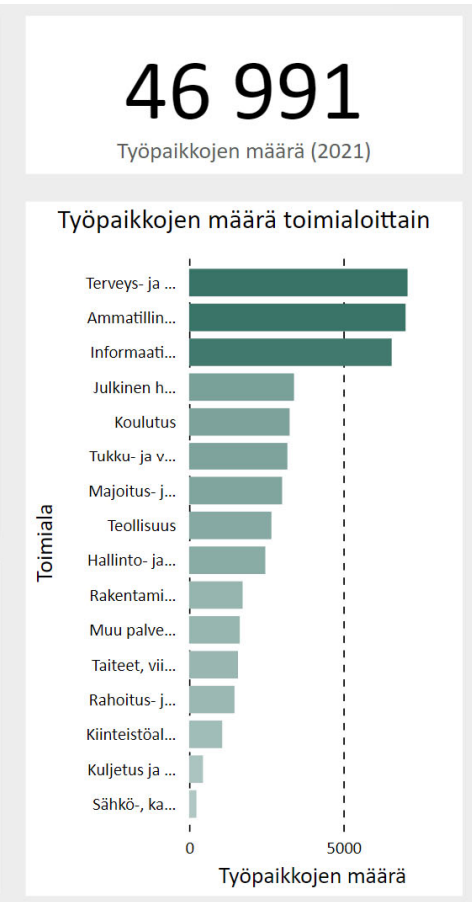
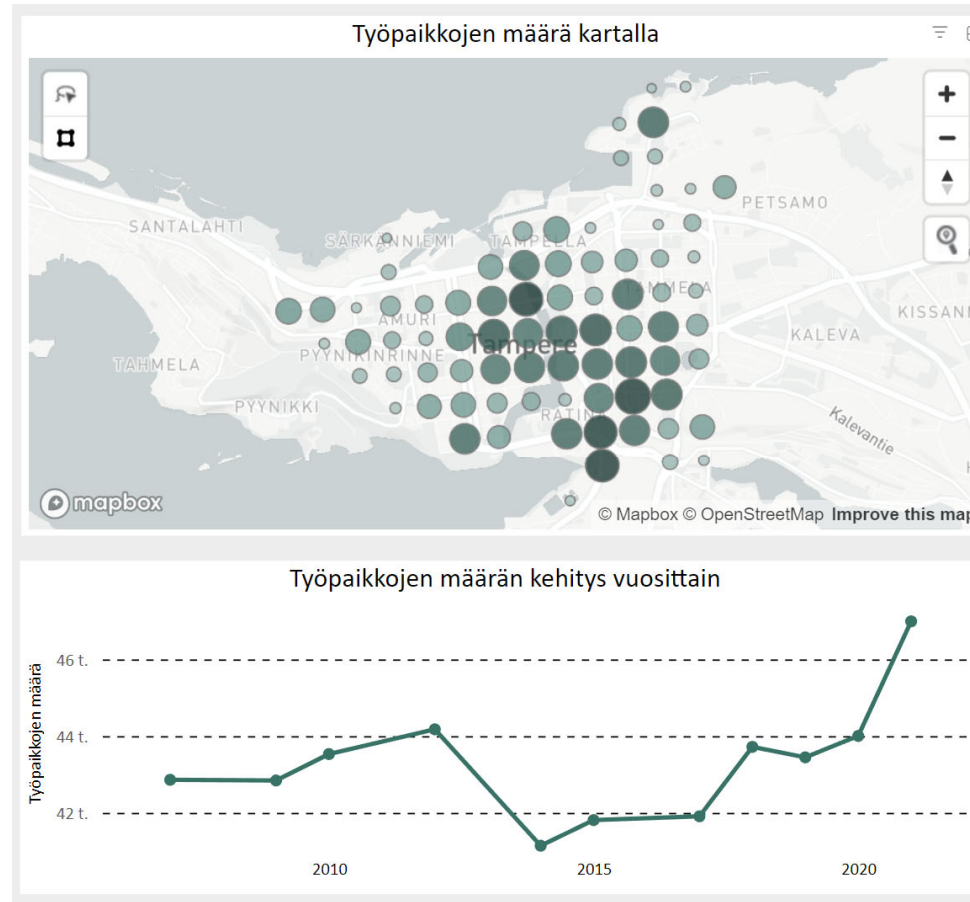
Keskustaan suuntautuvien työmatkojen määrä
asuinpaikan sijainnin mukaan (2020)

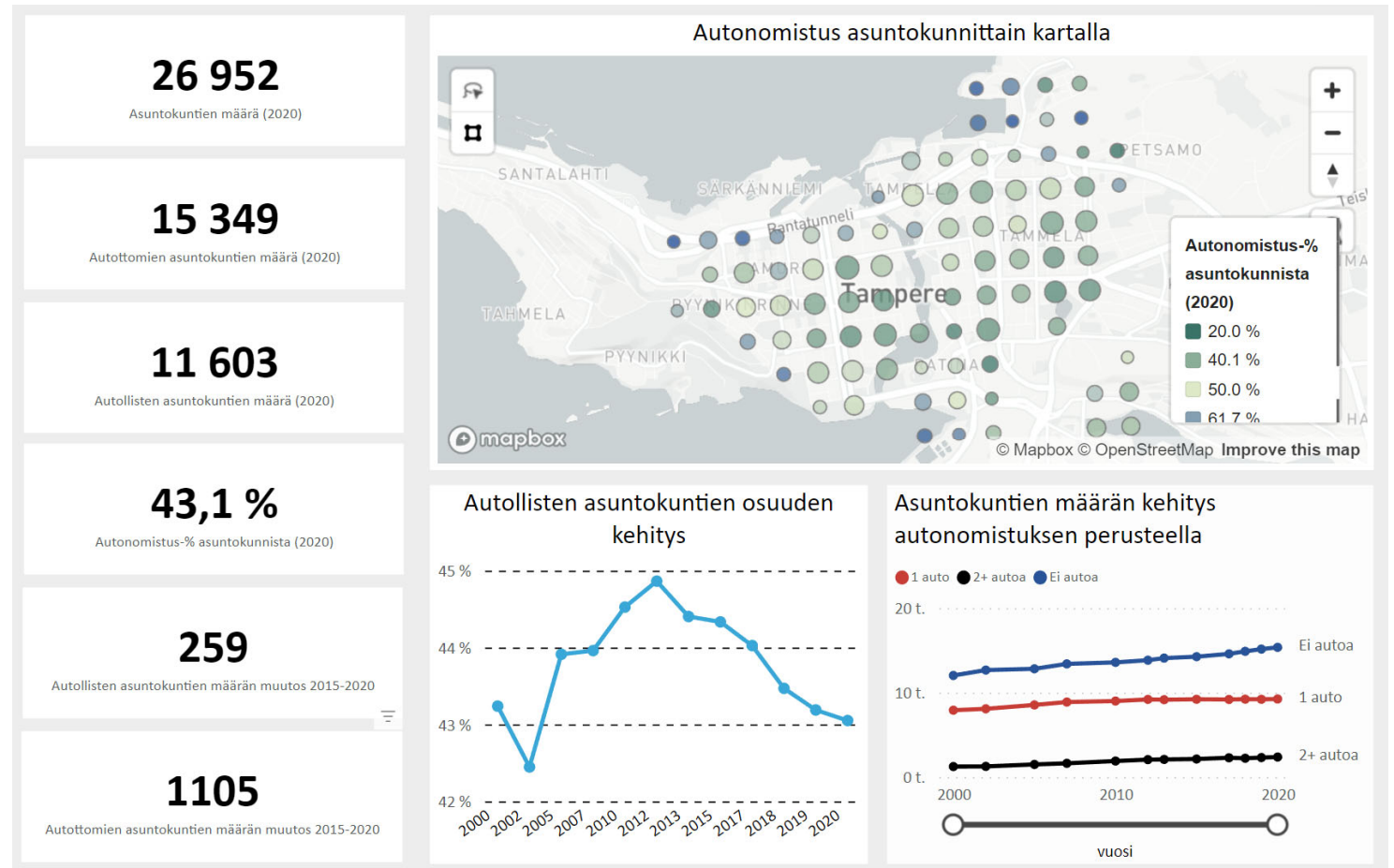
Keskustassa asuvien työmatkojen määrä työpaikan
sijainnin mukaan (2020)

TYÖPAIKAT

AUTONOMISTUS

TÄRKEITÄ TAUSTOJA JA LÄHTEITÄ

Kaupunkistrategia

Tampereen strategian 2030 (kaupunginvaltuusto 15.11.2021, päivitetty 24.4.2023) mukaan Tekemisen kaupungissa korostuvat sekä yksilöt että yhdessä tekeminen. Kaupungin roolina on luoda mahdollisuuksia, toimia yhteisen tekemisen alustana sekä tukea jokaisen kaupunkilaisen yhdenvertaisia edellytyksiä toteuttaa itseään.

Keskustan kehittämisohjelma edistää kaupunkistrategian toteutumista kaupungin ytimessä. Sillä on keskeinen rooli kaupungin strategian toteuttamisessa. Keskustan kehittämisohjelman toimenpiteiden avulla koko kaupungin vetovoima ja kilpailukyky vahvistuvat.

Tampereen keskustan uudistuminen jatkuu tulevina vuosikymmeninä. Tampere on jatkossakin rohkean kaupunkikehityksen edelläkävijä. Kaupunkirakenne eheytyy ja tiivistyy, elinvoima ja kilpailukyky kasvavat.

Strategian painotusten mukaan keskusta on elinvoimainen ja viihtyisä. Kävely, pyöräily ja joukkoliikenne sekä maanalainen pysäköinti ovat sujuvia. Keskusta on hyvin saavutettavissa kaikilla kulkumuodoilla.

<https://www.tampere.fi/ajankohtaista/2023/04/25/valtuusto-hyvakysi-tekemisen-kaupunki-strategian-paivitykset>

Kehitysohjelman ohjelmasuunnitelma ja hyötytavoitteet

Kaupungin kehitysohjelmien ohjelmasuunnitelmissa ylätason tavoitteita kutsutaan hyötytavoitteiksi. Ne tarkoittavat niitä hyötyjä, joita pitkäjänteisellä kehittämisellä tavoitellaan. Uudistetussa keskustan kehittämisohjelmassa 2040 sovelletaan Viiden tähden keskusta - kehitysohjelman hyötytavoitteita.

Hyötytavoitteet toimivat ohjeena valtuustokausien tavoitteille ja niitä toteuttaville työ- ja toimenpidepaketeille. Keskustan ohjelmasuunnitelmassa määritetyt Keskustan kehittämisen hyötytavoitteet/tavoiteltavat hyödyt vuoteen 2040 mennessä ovat:

- Keskusta on kiinnostava ja vetovoimainen tapahtumien, palveluiden ja elinkeinojen toimintaympäristö
- Keskusta on viihtyisä ja haluttu vapaa-ajan, virkistyksen ja asumisen ympäristö
- Keskusta on saavutettavissa kaikilla liikennemuodoilla ja liikkuminen on sujuvaa.

Kantakaupungin vaiheyleiskaava ja Keskustan strategisen osayleiskaavan päivitys

Kantakaupungin vaiheyleiskaava - valtuustokausi 2021–2025 on vireillä keväällä 2023, samanaikaisesti kuin keskustan kehittämisohjelma päivitetään vuoteen 2040. Kaavatyö etenee arviolta seuraavasti: vuonna 2022 aloitusvaihe, vuonna 2023 valmisteluvaihe, vuonna 2024 ehdotusvaihe ja vuonna 2024 hyväksymisvaihe.

Vaiheyleiskaavan yhteydessä päivitetään Keskustan strategista osayleiskaavaa (2016). Tämä laadittiin samanaikaisesti kuin Viiden tähden keskustan kehittämisohjelma (2015) , yhteisin tavoitein, aluerajauksin ja yhteistyössä. Kehittämisohjelman avulla edistetään keskustan yleiskaavojen toteutumista ja yhteisten tavoitteiden saavuttamista.

Vuonna 2023 tekeillä olevat Keskustan liikennejärjestelmäsuunnitelma, Tammerkosen siltojen selvitys ja Keskustan korkean rakentamisen selvitys ja monet muut yleiskaavan selvitykset ovat olleet myös keskustan kehittämisohjelman 2040 tärkeää valmisteluaineistoa. Samoin yleiskaavasta saatu palaute on ollut käytettävissä.

<https://www.tampere.fi/kaupunkisuunnittelu/kaupunkiymparisto-uudistuu/kantakaupungin-vaiheyleiskaava-valtuustokausi-2021-2025>

<https://www.tampere.fi/kaupunkisuunnittelu/kaupunkiymparisto-uudistuu/keskustan-strateginen-osayleiskaava>

vaihemaakuntakaavan (Elonkirjo ja energia) kaavaluonnosaineiston julkisesti nähtäville. Nähtävilläoloaika 8.5. - 30.6.2023.

<https://www.tampere.fi/ilmoitustaulu/pirkanmaan-vaihemaakuntakaava-elonkirjo-ja-energia>

Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelma

Valmisteilla oleva Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelma 2040 tarkentaa kaupunkiseudun ydinalueen kehittämisen tavoitteet pitkällä aikavälillä. Siinä esitetään asuntorakentamisen ja palveluiden painopisteiden sekä liikennehankkeiden toteuttamisen vaiheet vuoteen 2040. Rakennesuunnitelman yhteydessä kehitetään seudullista keskustaverkosta, jossa Tampereen keskustalla on tärkeä rooli.

<https://tampereenseutu.fi/tulevaisuus/rakennesuunnitelma-2040/>

Pirkanmaan maakuntakaava

Tampereen keskustalla on poikkeuksellisen vahva rooli maakuntakeskuksena. Maankäytön lisäksi Tampereen keskustalla on iso merkitys Pirkanmaan aluekehittämisessä.

Pirkanmaalla on voimassa Pirkanmaan maakuntakaava 2040, jonka Pirkanmaan maakuntavaltuusto on hyväksynyt 27.3.2017. Maakuntakaava tuli voimaan kuulutuksella 8.6.2017. Korkein hallinto-oikeus on käsitellyt hyväksymispäätöstä koskeneet valitukset ja 24.4.2019 antamallaan päätöksellään pitänyt Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 voimassa sellaisenaan, kuin siitä päätettiin maakuntavaltuustossa.

<https://maakuntakaava2040.pirkanmaa.fi/>

Pirkanmaan vaihemaakuntakaava (Elonkirjo ja energia) kaavaluonnosaineisto. Pirkanmaan maakuntahallitus asettaa Pirkanmaan

VALMISTELUPROSESSI JA LISÄTIETOJA

Valmisteluprosessi

Aikataulu keväällä 2023

1/2023	Työn ohjelmointi ja aloitus / Strateginen hankekehitys, Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma
2–4/2023	Kolme työpajaa kaupungin keskeisten hallintokuntien ja sidosryhmien edustajille
2–5/2023	Selvitykset (elinvoimaluku EKK kevätpäivitys, elävyyssindeksi) Keskustan seurantajärjestelmän päivitykset Kunta3D-kaupunkimallin kehittäminen
2–5/2023	Tulevaisuudenkestävät kaupunkikeskustat, valtakunnallinen työpajasarja RAKLI
4/2023	Keskustelufoorumi tärkeille sidosryhmille ja asiantuntijoille
5/2023	Kaupungin hallinnolliset ohjaus- ja johtoryhmät
Samanaikaiset muut strategiset prosessit ja yhteensovitus	Kaupunkistrategian päivitys Kantakaupungin vaiheleiskaava 2040, keskusta Keskustan liikennejärjestelmäsuunnitelma Kehitysohjelman ohjelmasuunnitelman päivitys Muita kaupungin selvityksiä, suunnitelmia ja ohjelmia Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelma 2040
5–8/2023	Julkaisut, esittely- ja viestintäaineistot (suomi ja englanti)
29.5.2023	Kaupunginhallitus
Työryhmä	Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma Tero Tenhunen, Minna Seppänen, Mikko Siitonen, Markus Joonas, Pekka Ranta, Noora Kumpulainen, Tarja Kaasalainen, Suvi Varissaari, muu henkilöstö eri vaiheissa.

Lisätietoja

Hankejohtaja Tero Tenhunen, puh. 050 540 2860

Hankekehityspäällikkö ja kehittämisohjelmasta vastaava Minna Seppänen, puh. 040 150 9857

Hankekehityspäällikkö Mikko Siitonen, puh. 041 730 3249

Hankekehityspäällikkö Markus Joonas, puh. 050 345 0705

Talous- ja hankintavastaava Pekka Ranta, puh. 050 564 6637

Markkinointi- ja viestintäsuunnittelija Noora Kumpulainen, puh. 044 481 1545.

www.tampere.fi/viidentahdenkeskusta

TAMPERE

TAMPEREEN KAUPUNKI

**ELINVOIMAN JA KILPAILUKYVYN PALVELUALUE
STRATEGINEN HANKEKEHITYS -PALVELURYHMÄ**

VIIDEN TÄHDEN KESKUSTA -KEHITYSOHJELMA